

ЗАКЉУЧАК

Имајући непосредан увид у радове који су у току 2007. године и почетком 2008. године изведени у склопу процеса обнове, који води мешовита Комисија Савета Европе, можемо да закључимо да су, с обзиром на постојеће безбедносне и политичке околности у којима се обнова одвија, послови обнове рађени савесно, озбиљно и уз максимално залагање експерата чланова Комисије. Посебно треба истаћи залагања експерата Завода за заштиту споменика културе Србије, канцеларије у Лепосавићу, коју чине арх. Зоран Гарић и арх. Јовица Лукић, као и од нас ангажованог арх. Милана Цатића из Пећи. Они су својим сопственим залагањем и свакодневним надзором на терену, као и претходних година, дали велики допринос процесу обнове. Фотографије, цртежи и пројекти по којима су рађени ови објекти дело су наших српских експерата који су на тај начин показали да српска служба заштите под окриљем Комисије Савета Европе својим радом потврђује да поседује стручна знања и умеће неопходно за заштиту српске културне баштине. Такође су допринос раду Комисије дали и представници косовског министарства културе (Привремене институције самоуправљања) и Приштинског завода за заштиту споменика културе. Председавајућа КСО Ема Кармајкл и њен заменик Франциско Монтањес су показали велику професионалност и труд у вођењу Комисије и послова. Посебно морамо да истакнемо поштовање које су чланови КСО указивали према нама као представнику СПЦ, која је власник објеката. Ниједном у току нашег рада није оспорен наш идентитет и власништво над објектима, а без одобрења СПЦ није усвајана ниједна одлука нити је одобрен иједан резултат тендера. С обзиром да су се на тендере већином пријављивале албанске фирме можемо да кажемо да смо задовољни да је већина извођача с албанске стране показала велику мотивацију и добар квалитет у извођењу радова.

Будући да постојећа финансијска средства не омогућавају почетак обнове на свим објектима, КСО је прихватила савете за приоритете у обнови од стране СПЦ, да би се у међувремену од донатора тражила средства за наставак обнове осталих објеката. Главни критеријуми у одређивању приоритета били су историјски и духовни значај објекта, присуство верног народа и улога коју обнова одређеног објекта има за процес повратка српског становништва. Три објекта на простору општине Ђаковица (Саборни храм Св. Тројице који је потпуно уништен и његове рушевине разнешене, храм св. Илије у Бистражину и капела св. Лазара у Пискотама) сврстани су у посебну категорију објеката чијој ће се обнови приступити тек када буду створени потребни безбедносни услови, који су у тој општини веома лоши. Зато смо инсистирали да се прво крене са обновом старе цркве у Ђаковици, у „Српској улици“ где је највише Срба живело, где би се вратиле четири старице које су тамо живеле пре мартовског погрома 2004. године. Почело се са обновом конака и парохиског дома, како би место најпре заживело, а потом је предвиђена и обнова храма. Радови у манастиру Св. Архангела нису обављани због непостојања сагласности братства и још недостављене археолошке и пројектне документације од стране Републичког завода за заштиту споменика културе из Београда. У међувремену тамо су почели радови независно од КСО, у организацији Епархије Рашко-призренске, па ће предвиђена средства за тамошњи конак бити искоришћена на другим локацијама. Такође, неколико објеката КСО листе је на списку локација где ће се радити у оквиру УНЕСКО програма и то средствима која се буду прикупила од међународних донатора. Будући да је у току процес усаглашавања ставова око ангажовања УНЕСКО на Косову и Метохији ови пројекти ће бити реализовани када се за то створе одговарајући политички услови.

Извештај припремио
Представник СПЦ у Комисији за обнову
Викарни Епископ Липљански
Теодосије (Шибалић)